

A Fővárosi Ítéltábla Dr. ... ügyvéd ... által képviselt ... felperesnek a ... által képviselt ... alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt indított perében a Székesfehérvári Törvényszék 2014. március 17-én meghozott 15.G.40.103/2013/9. számú ítélete ellen az alperes részéről 10. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy az alperes eljárási illeték megfizetésére kötelezését mellőzi, és megállapítja, hogy a le nem rótt 120.000 (Százhuszezer) forint eljárási részilletéket az állam viseli;

kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 200.000 (Kettőszázezer) forint+áfa másodfokú perköltséget;

az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint jogorvoslati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Felperes 2013. október 11-én előterjesztett, utóbb módosított keresetében alperest a Ptk. 523. §-a alapján kölcsöntartozás címén 39.488.295 forint és 2010. február 1-től a törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni.

A kereseti előadás szerint felperes ... település önkormányzatával mint kölcsönvevővel 2006. november 23-án megkötött kölcsönszerződés alapján 120.000.000 forint kölcsönt nyújtott az önkormányzatnak a település szennyvízcsatorna beruházása megvalósításához szükséges víziközmű társulati források átmeneti finanszírozása érdekében. A kölcsönt az önkormányzat legkésőbb a

beruházás finanszírozására megkötött víziközmű társulati hitelszerződés alapján folyósított kölcsön rendelkezésre állását követő 120 napon belül tartozott megfizetni.

A kölcsönszerződést a felperes mint kölcsönadó, az önkormányzat mint kölcsönvevő és az alperes mint kölcsön-átvállaló 2007. szeptember 3-i keltezéssel aláírt háromoldalú megállapodásban akként módosították, hogy a jogviszonyba az önkormányzat helyébe kölcsönvevőként az alperes lépett, átvállalva az önkormányzat felperessel szemben fennálló 119.140.000 forint kölcsöntartozását. A kölcsönszerződésnek a kölcsön visszafizetésére vonatkozó rendelkezései úgy módosultak, hogy a kölcsöntartozás 50 %-ának megfizetését alperes a tartozásátvállalással egyidejűleg vállalta megfizetni, míg a fennmaradó tartozás vonatkozásában a szerződésmódosítás d) pontja úgy rendelkezett, amennyiben a kölcsönadó (felperes) érdekeltté válik a megvalósult létesítmény hosszú távú üzemeltetésében, akkor a fennmaradt tartozás ennek értékébe beszámításra kerül, egyéb esetben alperes az üzemeltetésről szóló szerződés megkötését követő 90 napon belül gondoskodik annak kiegyenlítéséről.

Alperes a kölcsöntartozásból 79.651.705 forintot 2007. október 12-én megfizetett, a fennmaradó 39.488.295 forintot azonban a felperes 2009. március 10-i fizetési felszólítására sem fizette ki, annak ellenére, hogy tartozása fennálltát írásban elismerte.

Az alperesi ellenkérelemben előadottakkal szemben felperes állította, a kölcsönszerződést módosító háromoldalú megállapodás d) pontja arra az esetre, ha nem a felperes, hanem más végzi a rendszer üzemeltetését, egyértelműen úgy rendelkezett, a kölcsöntartozás fennmaradó részét alperes az üzemeltetési szerződés megkötésétől számított 90 napon belül köteles megfizetni. Ez a feltétel teljesült, mert bérbeadóként az érintett önkormányzatok 2009. október 15-én határozatlan idejű bérleti és üzemeltetési szerződést kötöttek a közös szennyvízelvezető- és tisztítórendszer üzemeltetésére a ... Zrt.-vel, amint az a bíróság megkeresésére a ... Zrt. által megküldött üzemeltetési szerződésből megállapítható. E szerződés létrejöttét követő 90 napon belül alperesnek teljesítenie kellett fizetési kötelezettségét, így megalapozatlanul hivatkozik a kölcsönkövetelés időelőttiségre.

Alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását, illetve a per megszüntetését kérte arra hivatkozással, a kölcsönszerződést módosító háromoldalú megállapodás d) pontjában meghatározott feltételek teljesülése hiányában a felperes követelése idő előtti.

Állította, a kölcsönszerződés módosításakor a felek szerződéses akarata arra irányult, hogy akkor számoljanak el egymással, ha az egész beruházásra vonatkozóan lebonyolódik az átadás-átvételi eljárás, a kölcsön fizetése akkor válik esedékessé, ha az egész rendszer rendeltetésszerűen üzemel. A ... Zrt. 2014. február 3-án kelt, ... település polgármesterének küldött, ... üzemeltetési főmérnök által is aláírt leveléből megállapíthatóan a teljes szennyvízelvezető- és tisztítórendszer még nem készült el, csak a szennyvíztisztító telep rendelkezik 2009. szeptember 16-án jogerőre emelkedett üzemeltetési engedéllyel. A műszaki átadás-átvétel hiányában ugyanakkor a szennyvízelvezető hálózat nem kapta meg az üzemeltetési engedélyt. Emiatt a kivitelezők - köztük a felperes - és az önkormányzatok között az elsőfokú bíróság előtt ugyancsak per van folyamatban. Mindezek következtében a ... Zrt.-vel kötött szerződés alapján történő üzemeltetés csak próbaüzemnek, ideiglenes üzemeltetésnek tekinthető, így nem teljesült a kölcsön visszafizetésének az a feltétele, hogy az egész hálózat átadás-átvételle kerüljön, rendeltetésszerűen üzemeljen. A ... Zrt. üzemeltetési főmérnöke ... tanúkénti meghallgatását indítványozta arra nézve, hogy a hálózat mely részében üzemel, és mely üzemeltetéshez nem kapcsolódik vízjogi üzemeltetési engedély.

Az elsőfokú bíróság 2014. március 17-én 15.G.40.103/2013/9. szám alatt meghozott ítéletével alperest a felperes részére 39.488.295 forint és 2010. február 1-től féléves időszakonként, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat szerinti késedelmi kamata, valamint 400.000 forint + áfa perköltség megfizetésére kötelezte. Továbbá úgy

rendelkezett, az államnak külön felhívásra a felperes 1.380.000 forint, az alperes 120.000 forint feljegyzett illetéket köteles megfizetni.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján tényként állapította meg, hogy a felperes átmeneti pénzügyi segítségként, a banki hitel folyósításáig nyújtotta a perbeli kölcsönt az önkormányzatnak abból a célból, hogy a célzott állami támogatás lehívásához szükséges önerőt az önkormányzat fel tudja mutatni. A visszafizetés esedékességét a háromoldalú megállapodásban a felek akként módosították, hogy amennyiben nem a felperes válik a közüzemi rendszer üzemeltetőjévé, a kölcsönt alperesnek az üzemeltetésre más céggel történő szerződéskötést követő 90 napon belül kell megfizetnie, vagyis a kölcsöntartozás megfizetése az üzemeltetési szerződés megkötését követő 91. napon vált esedékessé. Ettől eltérő további feltételt az alperesi előadással szemben a szerződésmódosítás nem tartalmaz. Az érintett önkormányzatok és a ... Zrt. között 2009. szeptember 15-től a teljes rendszer határozatlan időre, minimum 10 évre történő üzemeltetésére szerződés jött létre, amelynek alapján az üzemeltető a teljes rendszert folyamatosan üzemelteti. A kölcsöntartozás megfizetése ezért az üzemeltetési szerződés megkötését követő 91. napon esedékessé vált figyelemmel arra is, hogy az átadás-átvételi eljárás elmaradása a bírói gyakorlat szerint önmagában nem bizonyítja a rendszer működésre alkalmatlanságát, amit egyebekben az üzemeltetési szerződés létrejötte is cáfol. Annak pedig, hogy az üzemeltetés milyen körben kapcsolódik engedélyezett tevékenységhez, illetve a hálózat milyen okból nem kapott vízjogi engedélyt, a per eldöntése, a nem vitásan fennálló alperesi kölcsöntartozás esedékessé válása szempontjából nincs jelentősége. A rendelkezésre álló adatok alapján az alperesi kölcsöntartozás megfizetése esedékessé vált, ezért az alperes kereset szerinti marasztalásának volt helye.

Az ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését, és a szükséges bizonyítás lefolytatása érdekében az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását, másodlagosan az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását kérve.

Az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait fenntartva továbbra is állította, a kölcsönszerződés módosításakor a felek szerződéses akarata arra irányult, hogy az alperes fizetési kötelezettsége akkor váljon esedékessé, ha a teljes csatornarendszer beruházása elkészül és rendeltetésszerűen működik. Az e feltétel teljesülésének hiányára vonatkozó alperesi előadások megalapozottságának bizonyítása, e körben a tényállás teljes körű feltárása érdekében az elsőfokú bíróság nem mellőzhette volna ... alperesi bizonyítási indítvány szerinti tanúkénti meghallgatását. Egyebekben pedig a tényállás felderítése érdekében a beruházás kivitelezői és az önkormányzatok között folyamatban lévő per iratainak beszerzése is szükséges lett volna.

Az elsőfokú bíróság továbbá az eljárási szabályokat megsértve nem tett eleget a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének, amivel elzárta az alperest attól a lehetőségtől, hogy bizonyítsa, a csatornahálózat valójában az üzemeltetési szerződés ellenére nem üzemel, az alperes fizetési kötelezettsége ezért nem vált esedékessé.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdés g) pontja alapján személyes illetékmentességre jogosult alperest az elsőfokú bíróság ugyancsak jogszabálysértően kötelezte az állam javára 120.000 forint eljárási illeték megfizetésére.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokai alapján, a kölcsönszerződést módosító háromoldalú megállapodás d) pontjára utalva. Hangsúlyozta, az alperesi fizetési kötelezettség esedékessé válása szempontjából annak van jelentősége, hogy az üzemeltetési szerződés megkötésre került, irreleváns, hogy a szennyvízcsatorna hálózat rendelkezik-e vízjogi engedéllyel vagy sem.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, és az alperesi fellebbezést az alábbiak szerint megalapozatlannak találta.

Az elsőfokú bíróság a kereset elbírálásához szükséges tényállást a rendelkezésre álló bizonyítékok Pp. 206. §-ában foglaltaknak megfelelő mérlegelésével, értékelésével helytállóan állapította meg, és abból helytálló jogi következtetést levonva kötelezte alperest az esedékessé vált kölcsöntartozása és járulékai megfizetésére a felperes részére. E körben a Fővárosi Ítéltábla maradéktalanul osztja az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtett jogi álláspontját, ezért a fellebbezésben előadottakra tekintettel csak a következők rögzítését tartja indokoltnak.

A perbeli kölcsöntartozás alperesi átvállalása tárgyában 2007. szeptember 3-án aláírt háromoldalú megállapodás d) pontjában foglaltak értelmezése során az elsőfokú bíróság a Ptk. 207. § (1) bekezdése rendelkezéseinek megfelelően járt el, amikor mindenekelőtt a felek szerződésben rögzített nyilatkozatainak nyelvtani értelmezéséből, a szavak általánosan elfogadott jelentéséből kiindulva vizsgálta a szerződés alanyainak szerződéses akaratát, és ennek alapján helytállóan állapította meg azt, hogy az alperes által átvállalt kölcsöntartozás esedékességét a felek a szennyvízhálózat üzemeltetésére vonatkozó üzemeltetési szerződésnek az alperesen kívülálló harmadik személlyel történő megkötése tényéhez mint feltételhez kötötték.

Tekintettel arra, hogy a szerződés nyelvtani értelmezése alapján egyértelműen megállapítható azon alperesi előadás megalapozatlansága, hogy kölcsöntartozása esedékességének feltételül a szennyvízhálózat egészére vonatkozó üzemeltetési engedély kiadását, rendelkezésre állását szabták, továbbá arra figyelemmel, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapíthatóan a kölcsöntartozás esedékessé válását eredményező üzemeltetési szerződés az alperesen kívülálló harmadik személlyel 2009. szeptember 15-én megkötésre került, helytállóan mellőzte az elsőfokú bíróság az alperes által a védekezésében előadottak bizonyítása érdekében előterjesztett további bizonyítás felvételét.

A felek háromoldalú megállapodásban rögzített egyértelmű nyilatkozatainak értelmezése tekintetében más eredmény az alperes által indítványozott további bizonyítás felvételétől sem várható. Az alperesi bizonyítási indítvány mellőzése ezért az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére sem szolgálhatott alapul.

A fellebbezésben előadottakkal szemben az ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítására a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértése miatt sem kerülhet sor.

A Pp. 3. § (3) bekezdésében írt eljárási szabályok megsértése - amint azt a Kúria az 1/2014. (VI. 30.) PK véleménye III. pontjában és az ahhoz fűzött indokolásban rögzítette - önmagában nem értékelhető a hatályon kívül helyezést megalapozó jogsértésként. A tájékoztatási kötelezettség teljesítésének elmulasztása - a Pp. 252. § (2) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel - csakis abban az esetben vonja maga után az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, ha az eljárási szabálysértés elzárja a bizonyító felet perbeli jogai gyakorlásától, arra vezet, hogy a releváns tények tekintetében rá háruló bizonyítási kötelezettségének a fél nem tud eleget tenni, illetve a releváns tényekre nézve a szükséges bizonyítás - részben vagy egészben - a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt marad el.

A perbeli esetben alperes olyan tények vonatkozásában sérelmezi a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség elmulasztását, amely tényeknek -a már kifejtettek szerint - a per eldöntése, az alperes által sem vitatottan fennálló fizetési kötelezettsége esedékessé válásának megítélése szempontjából nem volt jogi jelentősége, továbbá, amely tényekre nézve az elsőfokú

eljárás során alperes előterjesztette bizonyítási indítványait, az elsőfokú bíróság azonban azokat - helytállóan - mint szükségtelent, mellőzte.

Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti előzetes tájékoztatás elmaradása nem eredményezte, nem eredményezhette az alperes perbeli jogainak sérelmét, nem teremtett olyan helyzetet, hogy a perben releváns tények vonatkozásában szükséges bizonyítás a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatás elmulasztása következtében maradt volna el. Az adott tényállás mellett ezért a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére ugyancsak nem szolgálhat alapul.

Tévedett azonban az elsőfokú bíróság, amikor a személyes költségmentes alperest a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt kereseti illetékből az állam javára 120.000 forint megfizetésére kötelezte, a személyes illetékmentes fél ugyanis az Itv. 4. § (1) bekezdésében, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel nem kötelezhető a másik fél által le nem rótt illeték állam javára történő megfizetésére.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta azzal, hogy mellőzte az alperes eljárási illeték megfizetésére kötelezését és megállapította, hogy a le nem rótt 120.000 forint eljárási részilletéket az állam viseli.

A Fővárosi Ítéltábla a pereszes alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes 32/3003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alkalmazásával megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére, míg az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2015. szeptember 22.

Dr. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k.
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.
bíró